

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

LETO 36 • ŠTEV. 1
SEPTEMBER 1934

Anton Ingolič

Budilka

Ah, budilka! Lepa, svetla budilka s srebrnim zvoncem, ki zazvoni zgodaj zjutraj, da se v sanjah zasmeješ in se v smehu zbudiš ter vesel planeš iz postelje in prvi ženeš na pašo. To je vse drugače ko jezni gospodar, ki te prebudi z bičem iz najlepših sanj v kruto resničnost. O tem je Meškov Tinče, velik dvanajstleten fant, premišljal že mesece in mesece. Čim bolj ga je skelet gospodarjev bič, tem lepša, svetlejša se mu je prikazovala budilka. Spoznal je, da ga bo samo ona rešila muk. Naj zvečer še tako trdno sklene, da se bo zbudil in vstal ob sončnem vzhodu, vendar se ob prvem gospodarjevem klicanju zbudi samo napol, nekaj zamrmra in leže na drugo stran ter spi, dokler ga gospodar ob velikem dnevu ne spravi z bičem z ležišča.

Že vse leto je skrbno shranjeval vsak dinar, ki mu je prišel tu in tam v roke. Saj to ni bilo tako poredko. Včasi je nesel komu kovčeg na postajo, pazil pred gostilno na nepotrpežljivega konja, tekel na pošto, prinesel gospodu učitelju cigarete. O, bilo je mnogo poslov zanj, ki je bil vedno ustrežljiv in ki mu je budilka venomer pozvanjala neke od daleč. Največ pa je zaslužil, kadar sta z gospodinjo peljala naprodaj luk — čebulo.

Ko sta prišla blizu mesta, je gospodinja vzela nekaj vencev čebule in jih šla ponujati v občestne hiše. Tinče pa je vozil lepo počasi dalje in kričal, da se je razlegalo po vsej ulici:

»Hé, luk je tu! Čebulo prodajamo!«

Ljudje so postajali, gospodinje so iskale drobiž; marsikdo je prišel k vozu in kupil nekaj vencev. Ko se je gospodinja vrnila praznih rok, ji je Tinče izročil denar, vsak deseti dinar pa mu je gospodinja vrnila. Taka je bila pogodba med njima. Seveda je bilo to še v tistem, za Lukarje zlatem času, ko je bil luk dražji od najfinejše pšenične moke!

Ko je lepega dne prešel svoj denar, je spoznal, da ga bo menda dovolj za budilko. Naslednji dan sta se peljala z gospodinjo v Radgono, Tinče je vzel ves denar s seboj.

V slovenski Radgoni tokrat nista mnogo prodala, zato sta krenila preko mostu v nemško.

Komaj sta prišla čez most v Avstrijo, že je Tinče na ves glas kričal:

»Hé! Holá! Sloveniša cvib! Sloveniša luk!«

Kmalu sta prodala vse: gospodinja je stopila v gostilno, prej pa naročila Tinčetu, naj skrbno pazi na konja.

Tinče je sedel na vozu in se oziral na vse strani. Tedaj je zagledal konec ulice ogromno srebrno budilko, ki je visela iznad neke trgovine. Postal je nestrpen. Denar ga je tiščal v žepu. Samo nekaj korakov, pa bi imel budilko; skrnil bi jo v vozu med seno in jutri bi se čudili v Lukovcih, ko bi Tinče gnal prvi krave skozi vas, ki bi se šele prebujala. A ni si prav upal skočiti

z voza, bal se je, da bi ga gospo-
dinja zalotila. Saj nihče ne sme ve-
deti, da bo imel budilko. Dolgo je
odlašal, budilka tam konec ulice je
postajala vedno večja in lepša. Na-
zadnje se je vendar ojunčil in pla-
nil proti fisti ogromni budilki.

Kar onemel je, ko je vstopil. To
je tiktakalo, tiktiketakalo in takti-
kalo, da je bilo veselje. Tinče je
odpiral oči in ušesa in sprva niti
slišal ni, da ga je nagovoril urarski
vajenec. Šele ko ga je ta pošteno
stresel za ramena, se je zdramil.
Ker ni znal več nemščine kakor dve
edini besedi (»sloveniša cvibla«), je
pokazal na budilke, ki so v dolgih
vrstah stale na policah, in položil
predse dve pesti dinarjev. Vajenec
je dolgo štel, naposled pa postavil
pred Tinčeta bleščečo budilko na
štiri zvonce. Sedaj je Tinče šele
ostrmel! Vajenec mu je v grozni
slovenščini, ki jo je Tinče komaj
razumel, razložil, kako je treba
opravljati in ravnati z budilko,
vprašal ga je tudi, kdaj bo odšel
čez mejo, medtem pa uro navil in
naravnal. Hotel jo je še zaviti v
papir, toda Tinče mu jo je strgal
iz rok in pobegnil z njo na ulico. O,
sedaj pa jo ima! Pa ne kako na-
vadno, kakor na pr. gospod učitelji,
marveč budilko na štiri zvonce! V
vsej Lukariji nima nihče takšne!
Sedaj pa bo vstajal, če treba ob
dveh zjutraj.

Ko je prišel pred gostilno, je šele
opazil, da ni nikjer voza. Zgrozil
se je: gospodinja se je odpeljala.
Kako pa naj sedaj skrije budilko
pred financarji? Kam naj jo dene?

Tinče je stopal ves obupan po
ulici proti mostu in napeto premiš-
ljeval.

Vse mogoče mu je prišlo na mi-
sel; a nič takega, kar bi mu omogo-
čilo varen prenos budilke mimo fi-
nancarjev, ki človeka dvakrat pre-
gledajo in pretipajo. Vse to je Tin-
če dobro vedel, saj v tistih časih,
ko je tihotapstvo prinašalo lepe de-
narce, so ljudje govorili samo o
tem.

Kaj mu pomagajo sedaj štirje
zvonci, ko najbrž še enega ne bo
mogel spraviti čez mejo! Da bi imel
vsaj nekaj denarja, ki bi ga finan-
carju naskrivaj stisnil v roko, da
mu ne bi pogledal pod nabrekli suk-
njič, kamor je skrnil budilko. A ni-
ma niti dinarja. Potem mu je prišlo
na misel, da bi budilke nikamor ne
skrnil, marveč bi jo lepo držal v ro-
kah, da bi jo vsi že od daleč videli;
ko bi se mu pa financarji mirno pri-
bližali, bi se spustil v dir, da bi se
kar zakadilo za njim. Toda kmalu
je opustil ta načrt. Začel se je
ukvarjati z mislijo, da bi budilko
zamazal in obfolkel s kamnom ter
dejal, da jo je našel na smetišču.
A tudi tega ni mogel, prelepa je
bila.

Torej kako? V suktnjo in hlače je
ne more skriti. Kaj še ima? Klobuk!

Tinče je vzdrltel: da, pod klo-
buk! V trenutku je planil v bližnjo
vežo, si položil budilko s hrbtom
na svojo veliko okroglo glavo in
naglo poveznil čez njo zanj itak
preveliki gospodarjev klobuk. Ker
se mu še ni zdelo dovolj varno, je
privlekel iz žepa motvoz in si klo-
buk trdno privezal na glavo. Sedaj
mu ga ni mogel sneti noben veter
in budilka je varno počivala pod
njim.

Vesel je stopil na ulico in tekel
proti mostu.

O, sedaj pa mu lahko prebrskajo
in pretaknejo vse žepa! Še slečejo
ga lahko. Junaško je stopil na most.
Glavo je držal visoko vzravnano in
skrbno je pazil, da se ni preveč tre-
sla in majala. Razločno je slišal,
kako mu je pod klobukom veselo
tiktakalo. O, še nekaj minut, pa bo
rešen! Tam-le za onim ovinkom
bo snel klobuk in pomahal finan-
carjem z budilko v slovo, potem jo
bo skrnil pod suktnjo in poiskal go-
spodinjo, ki ga gotovo kje čaka.
Jutri pa... Oj, to bo lepo!

Tedaj je prišel do financarja, ki
ga je najprej vprašal, kje ima do-
voljenje za prehod. Tinče je pove-
dal, da ima dovoljenje gospodinja,

s katero se je zjutraj peljal čez, ki pa je že na tej strani. Financar ga je vprašal, čemu ni prišel z gospodinjo. Tinče je dejal, da sta se v mestu zgubila. Ker je Tinče pri zadnjih besedah zardel močno zardel, se je financarju zardel sumljiv in poklical je svojega tovariša, ki je opravljal zjutraj službo. Ta je potrdil, da dečka pozna. Prvi financar je segel Tinčetu v žepe. Fantiču je

»Prebrisan dečko, a urar, ki mu je to napravil, je bil še prebrisannejši,« je dejal nekdo.

»Ne prebrisan, marveč nesramen,« je dejal drugi, fant je kupil uro, urar pa ga je tako osleparil!«

Toda smešno je bilo vendar in celo financarja sta se morala smejati, le Tinčetu je šlo na jok. Ko je slednjič budilka vendar utihnila, je financar dejal, da mora Tinče pla-

postajalo vedno bolj vroče, budilka na njegovih glavi je tiktakala, da je bilo groza, on sploh ni ničesar več slišal razen nje. Samo trepetal je, kdaj jo zasliši še financar. A ta ni ničesar slišal — glasno se je pogovarjal s svojim tovarišem — in že je dejal, da lahko odide, ko je nenadoma začelo z vso silo zvoniti pod Tinčetovim klobukom. Tinče je prebledel. Zdelo se mu je, kakor bi zvonilo v domači cerkvi mrliču z vsemi zvonovi. Tudi financarja sta se spočetka pošteno prestrašila. Čez čas pa si je eden vendar opomogel in segel po Tinčetovem klobuku. A klobuk se ni ganil.

»Fant, ti imaš pa zvonove v glavi, ali kaj?«

Končno se mu je vendar posrečilo, da mu je snel klobuk in lepa budilka s štirimi zvonci se je hipoma prikazala Tinčetu v velikih financarjevih rokah. Še vedno je zvonila. Ljudje, ki se jih je precej nabralo okoli budilke, so se začeli smejati na glas:

čati carino, sicer izgubi uro. Bila je precejšnja vsota. Tinče pa ni imel niti dinarja. Njegov obupni pogled je šel od budilke, ki se je vsa bleščala v soncu, do financarja, ki je že izvlekel neki zvezek iz žepa, in do ljudi, ki so čakali, kaj bo.

Slednjič se je vendar oglasil nekdo:

»Pustite mu jo, saj ni vredno.«

Toda financarja sta dejala, da je to njuna dolžnost; še ovadil bi ju kdo, da ne izvršujeta predpisov, predobro poznata ljudi.

Spet je minilo nekaj minut, ki so se Tinčetu zdele dolge ure, ko se je nenadoma oglasil starejši gospod.

»Pa zberimo za carino. Jaz dam pet dinarjev.«

Kmalu so zbrali denar in ga izročili financarju, ki je Tinčetu takoj vrnil budilko.

Tinče se je zmeden zahvaljeval na vse strani, potem pa je navil budilko in jo naravnal, da je začela zvoniti. Visoko jo je zavihtel in ves srečen zbežal...